

МИЛАН ТОДОРОВ

ТРИ ПРИЧЕ

КАСНИ ЖИВОТ МУШКАРАЦА

Било је потребно ослободити се наметљивих мисли. Недеља је језиво тежак дан. Скоро као и сваки други, уосталом. У патикама по песку ходали су касном јесењом плажом. На чистини и трави и под врбама било је пуно људи који су користили последње лепе дане за мирно уживање у свежем ваздуху. Неки су кували рибље чорбе у котлићима, други спремали роштиљ. Ваздух је био пун различитих укуса. Језгро јесени. Водостај реке је био низак. Ту и тамо беласали су усамљени спрудови и тик уз њих покоји плитко ленгерисани шлеп. Чекали су кише.

Он стави прст у воду. Била је ледена. Нико се није купао. И најупорнији пливачи повукли су се у своје јазбине у којима ће сањати пролеће. Једна плава, мршава девојка са мишићима на трбуху седела је на обореном стаблу близу воде у уском розе шортсу. Кад су се приближили, девојка је прекрстила ногу преко ноге. Учинила је то полако. Између бутина указао се рељефаст, тамно млечни облик обријане коже. Жена није ништа приметила.

– Можда ти се учинило?

Она је у њему од неког времена видела озлојеђеног сањара. Он је њој замерао што га на све начине, а пре свега својом тихом, али упорном суздржанашћу, спутава да живи пуним плућима.

– Сувише себи дозвољаваш.

Погледао је девојку, сада искоса са мало веће удаљености, али довољне да уочи њену готово дечју позу.

Деловала је све време незаинтересовано за свет око себе. Беле тачкасте слушалице у ушима одвајале су је од мале скупине младих и девојака који су између два стабла затезали уже за ходање.

– Волтер Мити. То сам ја. Увек у погрешном филму.

Застали су код групе младих. Један младић је затезао уже, а други, стојећи на средини путање, ножним палцем одређивао његову јачину. Изгледало је невероватно да неко може да хода по том танком зеленом платну не ширем од два или три сантиметра.

– Можете то и ви – рекао му је младић античког тела алкаво одевен у прешироку мајицу сумњиве боје и црне боксернице.

Насмејао се. Равнотежа му је увек била велики изазов.

– Ја имам превише година.

– Раде то људи и у вашим годинама.

Линија између земље и ваздуха оцртана конопцем делила је његову трезвеност од младићког уверења у телесну моћ. Где су сад сви они циљеви у животу које сам као имао, помисли.

И опет помисли на призор са девојком. Била је од оних непотрошивих риба. Ни лепа, ни ружна. Мршава, што значи могућност да се још дуго башкари у полумладићком телу. Бескрајна неистражена ствар. Капсула у тајни еротског универзума. И сам је такав био. Купао се на тој плажи као младић. По цео дан. Тада се још лежало у песку. Није било пикаваца посвуда. Врелина, сунце упржило, а вода хладна. Изађеш из воде скоцањен, па се уваљаш у кристале Дунава. Помислиш, овако се умире кад ти гарантују рајско насеље.

Девојка је пришла младићу који је затезао уже и нежно га окрзнула раменом. На његовом лицу указао се подсмех или зналачки осмех. Није било лако дешифровати тај трзави тренутак. Шта је значио? Подсмех старцу или промрмљана мантра у стилу нема везе.

Младић рече да ће им показати како се хода по затегнутом конопцу.

– Повуците се у страну, уколико прсне могао би да вас посече.

Девојка остаде на истом месту показујући да не припада никоме. Одједном осети симпатију према њеном избору. Шта је то требало да значи? Они се померише. Он заузео такав угао да је не изгуби из вида.

Обријана мала кучка. Зашто би се још понижавао?

Момак оде на други крај конопа и седе на њега љуљајући се.

– Важан је обртни моменат, довикну им.

– Ово је потпуно бескорисно, рече жена.

Није размишљао о бескорисним стварима. Оне су се само таложиле негде по угловима њихових дотадањих живота као кристали у пећинама.

Углом ока држао је девојчину појаву. Поново је седела на обореном стаблу прекрштених голих бутина.

Имао је обичај да свако јутро, кад се сретну у кухињи, испипа тело своје жене. Некад, док су још били сасвим млади. Сад се у њему јави одоцнели мушки апетит.

– Бескорисне ствари треба да постоје, шапну својој жени.

Није био сигуран да она није приметила тренутак издаје. Међутим, жена није реаговала.

Младић се после мало оклевања попео на конопац трудећи се да га, раширених руку, одржи у стању мировања.

Сада ходање по конопцу није изгледало немогуће. То је само осећај да можеш, помисли он. Наше тело је место за информације, а не мозак како се увек мисли.

Поново му се јави жеља за женом.

Секс је једина супротност смрти, рече у себи.

Девојка је гледала у правцу младића који је скакутаво ходао по конопцу у ваздуху.

Можеш да паднеш – па шта?

Он заиста љосну на песак.

Човек помисли: Увек ти бесконачни завршеци.

Постоје само завршеци.

КЛУБ ЧАРЛСА БУКОВСКОГ

Аутобус стаје тачно испред Клуба Чарлса Буковског око осам увече. Клуб је још празан и мрачан.

– Један калвадос, али брзо – рекао сам момцима за шанком.

Било их је четворица. Двојица надилдована, обријана до темена, са тетоважама на врату.

– Пријатељу, ово је клуб затвореног типа. Клуб Чарлса Буковског.

Био сам свеже разведен, тек годину дана, али нисам имао осећај губитка. Пио сам литру дневно. Најмање. Пре три месеца изашао сам из затвора на Клиси. Био осуђен на тридесет дана. Имао преко три промила. И лоше сам се хранио. Узео бих ту, поред, у пицерији, бурек. Онај са месом. Није био богзнашта. Али ишао је са пићем. После бих све то повратио.

– Ја сам члан клуба Чарлс Буковски, рекао сам опуштено. Затим сам пустио да тишина траје. Били су тоталне гузице. Чувар-ри капија.

– Немогуће. Познајемо све чланове клуба.

Неке ствари ме убрзано љуте:

– Ракију, одмах.

Гледали су се у чуду. Било је потребно неко време да се одмота филм са вибраторима у њиховој зацементираној глави.

Ту ствар сам научио гледајући Николу Јокића. Момак из једног Сомбора је схватио да је црнцима досадило да седе испред екрана, испијају своја пива и гледају како колосални црни момци закуцавају један, два, три. Онда се појавио он, Јокић, и окренуо точак у супротном смеру. Повуче се корак уназад, извије у струку, буде мањи од свих њих и из те позиције им дели кошеве. Изгледа лошије од њих. Сав је неправилан. Нема елеганција играча НБА лиге. И то делује. Једноставно, а генијално.

Чарлс Буковски је терапија. Повратак у лоша стара времена. Погодио ми је жицу. Виски, курве, секс, губитак посла.

Жене су ме просто опседале још док сам био ожењен. Имао сам дивну жену. Била је шест сантиметара виша од мене. Није ми то сметало. Могла је да расте колико хоће, јер сам био заљубљен у њу све док нисам открио да се потајно дописује са својим последњим момком. Нисам могао да поднесем чињеницу да сам утешна награда.

Још је волим. Зато се нећу никад помирити са њом. Имам ћерку са њом. И сада оне обе мене моле да се помирим и да поново живимо заједно. Ја нећу. Не могу. Проблем је само што морам да се престанем да је волим да бих нашао другу жену. То је скакљиво. Не иде одједном. Али не узрујавам се.

Док волим жену коју не волим, не могу да имам ниједну другу. А долазе. Просто се котрљају до мене као зреле јабуке.

Ја знам да сам привлачан мушкарац иако на мени нема ничег посебног. Нисам висок, нисам мишићав. У ствари, сав сам никакав.

А жене то воле. Осећају да доминирају у мом присуству. И још нешто је ту важно, а то је да свакој одмах кажем да не рачуна на секс док се не заљубим у њу. Код мене је то повезано. А кад се заљубим, што се не дешава, онда не варам. Може Летиција Каста да дође, скине се, ја бих јој показао врата. Мада личи на моју прву. Те меке очи које спокојно, сигурно у себе, очи које стално траже нешто по свету.

Седим на плажи и испод ленокки угледам плавушу од неких тридесет пет до четрдесет. Плави бикини на беле туфне. Учинио ми се, најлепша жена на свету. У ствари, није најлепша. Рекао сам већ. Да би била најлепша, морао бих да се заљубим. А не да сећање на жену која ме је заменила за другог. Ипак, приђем јој. Она са девојчицом. Питам је колико мала има година. Четири. Онда кажем мами у плавом бикинију на беле туфне да још нисам видео тако лепу жену на плажи. Окренем се и одем. Овако необријан, бео, са стомаком који виси. Исти Буковски. Вучем ноге. Као пребијени пас.

– Члан сам Клуба љубитеља писане речи на Бистрици, кажем момцима.

– То није исто.

– Да ли ви уопште знате ко сам ја?

Видим није им свеједно. Мисле да сам из полиције или из пореске.

– Господине, не можемо никог да служимо ко није члан Клуба Чарлс Буковски.

Праве се да су легалисти, а измислили клуб да не плаћају порез.

– Да ли вам име Хенри Кинански нешто говори? Да ли сте уопште чули за Хенрија Кинанског?

Гледали су ме бело.

Курве.

Кад сам читао Пошту, постојао је тренутак када Хенри Кинански схвата да је суштина његовог живота у прихватању губитка.

Све те жене које је упознавао разносећи пошту и које је после поваљивао у њиховим великим неуредним становима нису биле нагон, страст, потреба за освајањем него сатисфакција за све оне несанице, за све оно што му се дешавало у раду у пошти. Бескрајно товариње нових обавеза, шеф који га мрзи, колеге које гледају своја посла. Требало је све то некако отерати из главе да би човек изашао из тог скраћеног живота. Истесао се жив. То је квака.

А типови у Клубу Чарлс Буковски не знају где шта улази и одакле излази.

И они као брину о уласку непознатих.

А у животу је најважније знати како да изађеш. Матори, упишани Хенри је то радио на свој начин, а ја на свој.

Та жена је дошла на плажу и сутрадан. Са мужем и још четворицом. Били су у униформама жандармерије. Седели су подаље, али довољно да жена упиљи своје лепе плаве очице у мене. У једном тренутку и муж је почео да гледа у мом правцу. Неко од касно ноћних ми је шапнуо да су то петорица најопаснијих жандара у граду. Па добро, рекао сам прилазећи им, ево ме. Онај њен је рекао: Момак! Удаљи се.

Није се осећала претња у његовом гласу. Значи, прихватањем губитка, већ сам их смекшао. Ништа више. А било би ми баш мило и драго да добијем батине од највећих батинаша града.

Устали су и отишли. Плавуша ме је још једном погледала и насмешила се саучеснички.

У повратку свратих наново у Клуб Чарлса Буковског. Тек су отворили.

– Једну јабуковачу, само брзо! – рекох још с врата.

Момак ми је насуо дуплу.

– Клуб части, г. Хенри.

Чаша је била хладњикава. Пио сам полако, мљацкајући. Имао сам све време овог света поново пред собом. Чекао сам да се појави на вратима најлепша жена на свету. И нисам био Хенри.

ПАС КОЈИ ПЛАЧЕ НА ЖЕЛЕЗНИЧКОЈ СТАНИЦИ

Одмакнут од станичне вреве, али не толико да би му путници сасвим измакли, кракати Песник, повијен у струку, са Нагром о рамену и буџом од микрофона у десној руци постављао је тог пролећног дана најглупље питање које се може неком поставити:

Како сте доживели смрт вољеног Председника?

Навикнут на рефренске одговоре, само је тако стајао и чекао да се фразе слију у црну кутију магнетофонске жалости.

Шта је могао да мисли у том тренутку?

Да ли је, осетљив и ломљен на више места као танко стабло, могао да разуме како у неким тренуцима од људског остаје само метеж, страх и удвориштво?

Страх се често смешта тако да изгледа као врх нечег што се називало достојанство. Неосвојива планина. Вечни лед. Орао крсташ.

Стоји наш Песник тако нем док се сунчеви зраци преламају као болесне пруге по перону. Никог и ништа не примећује. Осећа да је неосетно прешао у нову фазу свог живота, у фазу звану гра-на којом се игра ветар.

Један човек, типично градског изгледа, издекламовао му је у репортерски магнетофон реченицу о којој размишља.

„Зачуђен сам што и пси не плачу!”

И сад је он ту стајао потпуно сметен. Свакако да није требало да Глодуру пусти тај снимак. Брадоња се одушевио. Одмах је позвао своју заменицу Црну рептилку и репродуковао јој снимак. Змија је била разочарана.

„То ми подмећете. То! Како се усуђујете у једном оваквом тренутку!”

Брадоња га је одмах послао назад на улицу.

„Немој се враћати док не нађеш пса који плаче.”

У литератури је мало примера паса који плачу. Песник са ужасом констатује да не може да се сети ниједног. Пада му на памет Јесењинова Керуша.

Јутрос у кошари, где сја, шушка
Низ рогоза жућкастих и крутих,
Седморо је оштенила кучка,
Седморо је оштенила жутих.

До у сумрак грлила их нежно
И лизала низ длаку што руди,
И сливо се млак сок неизбежно,
Из тих топлих материнских груди.

А увече, кад живина јури,
Да заузме мотке, ил' прут јак,
Изишо је тад домаћин тмури,
И сву штенад потрпо у цак.

Осећао се као пас у сељаковом цаку. Свет на перону се жури. Као да се време преокренуло председниковом смрћу. За речи које му изговарају невољно у микрофон не може се рећи да су лажне. Бар не да су измишљене од почетка до краја. Међутим, све личе једна на другу. Као да су нашминкане у истој шминкерници.

Где да нађем пса који говори?

Погледао је још једном по перону. Сутрадан ће бити касно. Све ће врвети истим нервозно веселим жамором људи који некуд одлазе. Видео је неко куче поред киоска са ћевапчићима.

Таман кад је покушао да му приђе, изашао је млад намргођен момак у црном и шутнуо пса претећи му да ће га убити ако се још једном појави на том месту. Пас је одлетео неколико метара и није се дизао са земље. Можда га је овај фашиста убио? На раменима су му се оцртале ране од тешког репортерског магнетфона. Све га је то терало да се заустави. Сунце је баш упекло. Одавно је прошло подне. Судећи по гужви, то се радници враћају из фабрика.

Пас је подигао главу и очекивао га да приђе. Изгледао је напуштено, али имао је црвену огрлицу као амајлију око врата. Видео је да му је длака улепљена од блата, а реп му је био подвијен. Пас није плакао. Само се плашио. Омамљен врућином, спустио је Нагру на плочник и обрисао ознојено чело руком. Погледао је околу. Сад није био никог. Као да је неко људски мравињак обрисао кинеском кредом. Из киоска је кроз стаклени отвор за издавање робе избијао киселкасти мирис ферментисаног меса и лука.

Добар дан. Радим у државном радију – рекао је жени која је наишла са малим несесером у руци. Жена није одговорила. Прошла је не примећујући га. Осетио је бол у потиљку. Тупи бол који се онедавно почео појављивати у неочекиваним ситуацијама. Лекторка му је саветовала да оде код радијског лекара. Обећао јој је, али никад није отишао.

Сада је помишљао да сними сопствено плакање. Могао би да испуни своју професионалну обавезу. Новинар који лаје, кевће и најзад плаче као киша. Али на ком језику да плаче? Да ли људи

плачу на матерњем језику? Увек га је фасцинирало сазнање да Србин који оде у Аустралију, на пример, по сопственом признању ноћу сања на српском, а дању говори енглески. Ниједан се научник није потрудио да објасни то чудо и оно је заробљено у границама необјашњивог, у сивим ћелијама нашег мозга, ћелијама које су неиспитане као свемирска тишина у којима се одиграва судбина света.

Пришао је псу. Пас се уопште није померио. Изгледа да му је црнокошуљаш ипак сломио кичму. Песник је чучнуо и дотакао руком повијена псећа леђа. Желео је да му пренесе бар део своје енергије, али је осећао да је нема, као да никад није постојала жудња у његовим жилама. Пас је начинио неки мали потез уснама. Изгледало је као да се смеје. Тужно се смеје, помисли Песник, али се ипак смеје. Није знао на шта га наводи та псећа мимика и повукао се мало уназад и посматрао пса помало уплашено. Прешао је погледом по перону и поред једног стуба угледао повећу пластичну чинију у којој је некад био поп-корн. Отишао је до стуба, узео чинију и на оближњој станичној чесми је напунио водом. Затим је посуду са водом спустио на плочник поред пса. Гледао је да ли ће се пас померити. Пас се више није смејао. Можда је гладан, помисли. Сигурно је гладан. Гладни не пију воду. Усталом, да није гладан не би се мотао око ћевапцинице. Оставио је тешки усјани магнетофон поред пса. Магнетофон је све време био укључен. Окренуо се и пошао ка киоску са роштиљем. Стао је задихан испред његовог стакла. Пустио је зној да му тече на очи и сачекао да дође до даха пре него што је наручио пљескавицу без лука. Момак у црној кошуљи је деловао као да га не разуме. Осврнуо се. Осетио је да је неко иза њега. Непозната жена у коју се истог тренутка заљубио, сагињала се над псом и давала му коцкицу шећера. Није чуо шта говори. Видео је само покрет њених усана. Учинило му се да их гризе секутићима. Повукао се мало у страну. Чекао је да види шта ће се даље дешавати. Момак му је послужио пљескавицу у комаду расечене лепиње. У његовим очима поново је видео онај израз који није могао да дешифрирају, а који га је просто резао на пола. Једва се довукао до магнетофона, жене и пса. Испустио је пљескавицу, а сећање на ту жену прогонило га је после данима и ноћима. Да, на снимку се јасно чуло како пас плаче.